

6. Fiskalni tokovi i politika

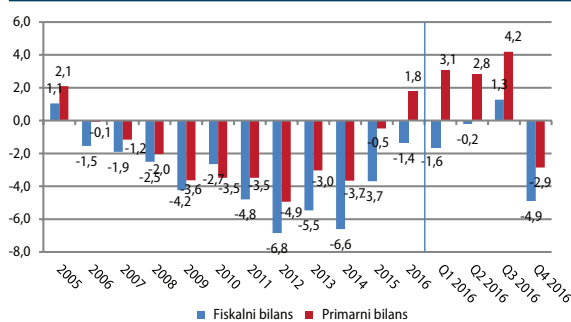
U Q4 2016. nastavljen je rast javnih prihoda, dok su rashodi sezonski povećani ali su manji nego u Q4 prethodne godine, dok je fiskalni deficit iznosio je 52,8 mlrd. dinara. Na nivou cele 2016. godine ostvaren je konsolidovani fiskalni deficit od 57,1 mlrd. dinara (tj. 1,4% BDP-a), što je znatno bolje od plana, kao i od rezultata ostvarenog u 2015. godini. Dobri fiskalni rezultati posledica su nastavka osetnog realnog rasta gotovo svih poreskih prihoda, kao i znatnog rasta neporeskih prihoda. Rast poreskih prihoda može se objasniti rastom relevantnih poreskih osnovica (rast potrošnje, dohodaka i zaposlenosti), kao efektima suzbijanja sive ekonomije. Javni rashodi su u 2016. godini zabeležili blagi realan rast od 1,9%, ali sporiji od rasta BDP, pa je nastavljeno smanjenje njihovog učešća u BDP. Istovremeno, došlo je do osetnog popravljivanja strukture rashoda, budući da su tekući rashodi na nivou cele godine bili realno gotovo nepromenjeni u odnosu na 2015. godinu, dok su kapitalni rashodi bili veći za preko 20%, dostigavši 3,5% BDP-a. U 2015. i 2016. godini ostvareno je snažno fiskalno prilagođavanje, za oko 5,2% BDP-a, što se ocenjuje kao pozitivno, ali je za uspeh fiskalne konsolidacije ključno da se intenziviraju, i u kratkom roku završe aktivnosti na restrukturiranju i privatizaciji javnih i državnih preduzeća. Javni dug je na kraju 2016. iznosio 74,5% BDP-a, što je za 1,3% BDP-a manje nego na kraju 2015. godine. To ukazuje da su mere fiskalne konsolidacije dale rezultate, jer je u 2016. zaustavljen šestogodišnji trend rasta javnog duga, iako je potrebno istaći da rizici njegovog ponovnog rasta nisu otklonjeni. Stoga se u cilju trajne stabilizacije javnih finansija preporučuje dosledna primena postojećeg aranžmana sa MMF u preostalim godinu dana, te započinjanje aktivnosti na zaključenju novog aranžmana. Održivost javnog duga Srbije je i pod snažnim uticajem kursnog rizika, budući da je u 2016. usled promene kursa dinara (pre svega prema dolaru), javni dug porastao za oko 600 miliona evra, tj. za oko 2% BDP-a, što ukazuje na potrebu da se u ukupnoj strategiji zaduživanja države, veća pažnja posveti upravljanju kursnim rizikom.

Fiskalne tendencije i makroekonomske implikacije

U Q4 je nastavljen rast prihoda, rashodi sezonski rastu ali su niži nego u istom kvartalu prethodne godine, a deficit je iznosio 52,8 mlrd. dinara

U Q4 2016. ostvaren je umeren međugodišnji rast javnih prihoda, iako nešto sporiji nego u prethodnim kvartalima, usled čega su (realni, desezonirani) javni prihodi u Q4 zabeležili blagi pad u odnosu na Q3, pre svega usled pada prihoda od akciza.¹ Na strani javnih rashoda u odnosu na Q3, u poslednjem kvartalu 2016. zabeležen umeren realan rast desezoniranih rashoda, pre svega usled povećanja rashoda na subvencije po osnovu preuzimanja duga Petrohemije prema NIS-u, ali i usled delovanja sezonskih faktora na javne rashode. U Q4 je zabeležen umereni međugodišnji pad, usled primene mera konsolidacije i visoke osnovice za poređenje (velikih jednokratnih izdataka u Q4 2015. Kao rezultat ovakvih kretanja, u Q4 2016. ostvaren je konsolidovani fiskalni deficit od 52,8 mlrd. dinara, što je približno 4,9% kvartalnog BDP-a.

Grafikon T6-1. Srbija: Konsolidovani fiskalni bilans i primarni bilans (% BDP)¹

Izvor: Obračun QM-a²

U 2016. godini ostvaren je fiskalni deficit od 57,1 mlrd. dinara (1,4% BDP), što je znatno bolje od plana

Na nivou cele 2016. godine zabeležen je snažan rast poreskih i neporeskih prihoda, koji su realizovani u iznosima većim od planiranih, pre svega usled suzbijanja sive ekonomije, bržeg rasta privrede i relevantnih poreskih osnovica, te nastavka agresivne naplate neporeskih prihoda. U 2016. godini

¹ U Q4 2015. država je preuzela obaveze po osnovu duga vojnim penzionerima, i po osnovu negarantovanog duga Srbijagasa prema Gazpromu, u iznosu od 43,5 mlrd. dinara, kao i nastavka primene mera fiskalne konsolidacije.

² Podaci za 2016. godinu predstavljaju zvaničnu projekciju Ministarstva finansija.

javni rashodi su zabeležili blagi rast, u skladu sa planom, uz osetno poboljšanje strukture, budući da su kapitalni rashodi ostvarili međugodišnji rast od preko 20%, dostigavši nivo od 3,5% BDP-a, a tekući rashodi su bili realno gotovo nepromenjeni. Shodno navedenim trendovima u pogledu prihoda i rashoda, u 2016. godini ostvaren je konsolidovani fiskalni deficit od 57,1 mlrd. dinara (1,4% BDP-a), te primarni suficit od 74,5 mlrd. dinara (1,8 BDP-a).

Poreski prihodi u Q4 i dalje snažno rastu, iako nešto sporije nego u prethodnom periodu

Poreski prihodi konsolidovanog sektora države su u Q4 nastavili međugodišnji realan rast (za 4,8%), pri čemu je taj rast nešto sporiji nego u prethodnom kvartalu, iako je bio široko rasprostranjen, budući da je povećanje prihoda zabeleženo kod svih poreskih oblika osim po osnovu akciza. U odnosu na Q3 2016. desezonirani poreski prihodi su bili realno manji (za 0,7%), takođe pre svega po osnovu usporavanja prihoda od akciza. Do sada dostupni podaci o poreskim prihodima budžeta Republike pokazuju da je i u januaru 2017. zabeležen realan međugodišnji rast poreskih prihoda (za 6,6%). Shodno navedenom, opšta ocena je da su krajem 2016. i početkom 2017. nastavljeni pozitivni trendovi na strani poreskih prihoda, iako je rast prihoda nešto sporiji nego u prethodnom delu 2016. godine.

Na nivou cele 2016. godine ostvaren snažan rast poreskih prihoda

Na nivou cele 2016. godine ostvaren je snažan realan međugodišnji rast poreskih prihoda (za 7,2%), koji je bio široko rasprostranjen, budući da je rast ostvaren kod svih poreskih oblika. Najveći doprinos rastu ukupnih poreskih prihoda u 2016. godini dao je snažan realan rast prihoda od PDV (za 7,8%), akciza (za 11,4%)³ i poreza na dobit preduzeća (za 26,9%). Značajan uticaj na rast ukupnih poreskih prihoda, u apsolutnom iznosu ostvaren je i po osnovu povećanja prihoda od doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (za preko 22 mlrd. dinara). Snažan rast poreskih prihoda u 2016. posledica je ubrzanja privredne aktivnosti i relevantnih poreskih osnovica, prenetih efekata povećanja efektivnih poreskih stopa (ukidanje investicionog poreskog kredita od 2015. godine, povećanje stopa akciza i sl.), mogućeg povećanja profitabilnosti privrede, kao i suzbijanja sive ekonomije.

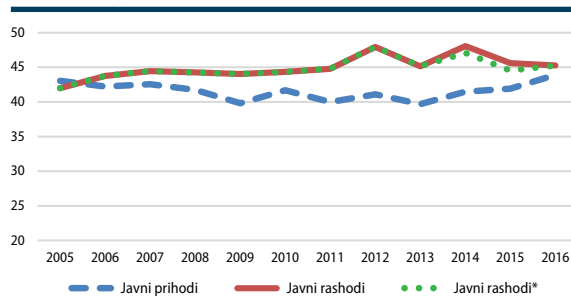
Nastavlja se politika agresivne naplate neporeskih prihoda

Neporeski prihodi su u Q4 2016. nastavili snažan međugodišnji realan rast (za 12,8%), iako su realno bili manji nego u prethodnom kvartalu. Na nivou cele godine, neporeski prihodi su porasli realno za 9,3%, iako je Fiskalnom strategijom bilo predviđeno njivo smanjenje za oko 20% u 2016. u odnosu na 2015. godinu. To znači da su neporeski prihodi naplaćeni u 2016. godini u iznosu većem za oko 68 mlrd. dinara u odnosu na plan, što ukazuje na nastavak politike agresivne naplate dividendi od javnih preduzeća, sa potencijalno negativnim posledicama po njihovo poslovanje u narednom periodu. Podaci iz finansijskih izveštaja javnih preduzeća ukazuju da je u poslednjih nekoliko godina u tim preduzećima iznos investicija u osnovna sredstva bio osetno manji od amortizacije, ukazujući na eroziju kapitalne osnove njihovog poslovanja, što može da se odrazi negativno na dostupnost i kvalitet njihovih proizvoda i usluga u budućnosti. Stoga bi bilo ekonomski opravdano da država u buduću umesto agresivne naplate dividendi, sistemskim merama podstiče javna preduzeća na povećanje investicija u osnovna sredstva (reinvestiranje dobiti),

što bi se pozitivno odrazilo i na ukupan nivo investicija u privredi.

Desezonirani rashodi u Q4 2016. su povećani u odnosu na prethodni kvartal, ali su manji nego pre godinu dana

Grafikon T6-2. Srbija: Konsolidovani javni prihodi i javni rashodi (% BDP)⁴

Izvor: Obračun QM-a na osnovu podataka MF

Javni rashodi su u Q4 2016. zabeležili ume- ren realan pad u odnosu na isti periodi prethodne godine (za 3,7%), iako su rashodi u tom kvartalu bili realno (desezonirano) blago veći (za 2,8%) u odnosu na Q3. U Q4 2016. izvršeno je preuzimanje negarantovanog duga Petrohemije prema NIS-u, u iznosu od oko 100 miliona evra, što je iskazano kao rashod na subvencije, tako da su javni rashodi u Q4 zabeležili blagi desezonirani

³ Rast prihoda od akciza u 2016. posledica je pre svega osetnog povećanja prihoda od akciza na naftne derivate, dok su prihodi od akciza na duvanske prerađevine, i pored povećanja stopa akciza, bili gotovo nepromenjeni, što može ukazivati na to da je na tržištu naftnih derivata ostvaren određeni pomak u pogledu suzbijanja sive ekonomije (kroz markiranje goriva), dok na tržištu duvanskih proizvoda nije bilo znatnijih rezultata u ovom pogledu.

⁴ Javni rashodi* su korigovani za jednokratne izdatke na subvencije i penzije u decembru 2014. i 2015. godine

rast u odnosu na Q3 iste godine. Međugodišnji pad javnih rashoda u Q4 2016. posledica je istraživanja u primeni mera fiskalne konsolidacije (zamrzavanje zapošljavanja, niska indeksacija plata i penzija, efekti penzijske reforme dr.), ali i visoke osnovice za poređenje. Međutim, u Q4 2015. godine izvršeno je preuzimanje negarantovanog duga prema Srbijagasa prema Gaspromu, te duga prema vojnim penzionerima, u višestruko većem iznosu od pomenutog duga Petrohemije, tako da je osnovica za poređenje (Q4 2015.) bila relativno visoka, što je uticalo na umeren realan pad u Q4 2016.

U 2016. javni rashodi su blago porasli, ali i dalje u skladu sa planom

Na nivou cele 2016. godine javni rashodi su ostvarili realan međugodišnji rast za 1,9%, što je u skladu sa planom. Budući da je rast rashoda sporiji od rasta BDP-a, u 2016. je ostvaren relativan pad javnih rashoda za 0,4% BDP, što se ocenjuje kao povoljno, ali je ukupna javna potrošnja (45,2%) BDP i dalje za oko 3% BDP-a veća nego u uporedivim državama Centralne i Istočne Evrope, što ukazuje da je potrebno nastaviti sa politikom smanjenja učešća javne potrošnje u BDP-u u Srbiji i u narednim godinama. Opisana dinamika rashoda rezultat je pre svega, sprovođenja mera fiskalne konsolidacije, usled čega su rashodi na zaposlene i penzije nastavili blagi pad, dok su rashodi na subvencije zabeležili snažan pad, kako zbog pomenute visoke osnovice u 2016. tako i zbog smanjenja nekih programa subvencija, što se ocenjuje kao neophodno.

Kapitalni rashodi u 2016. veći su za oko 20% nego u 2015. i dostigli su 3,5% BDP-a

Kapitalni rashodi su u 2016. godini zabeležili snažan međugodišnji realan rast (za 20,3%), tako da su u iznosili oko 140 mlrd. dinara, tj. približno 3,5% BDP-a, što je za oko 0,6% BDP više nego u prethodnoj godini, a za oko 0,3% BDP-a iznad plana. Ovakav rezultat se ocenjuje kao pozitivan, i preporučuje se dalje povećanje kapitalnih rashoda za oko 0,5% BDP-a godišnje, do dostizanja nivoa od 4,5-5% BDP-a godišnje, uz primenu rigoroznih ekonomskih metoda i kriterijuma za ocenu i odabir projekata čija realizacija će se finansirati.

U 2015. i 2016. ostvareno je snažno fiskalno prilagođavanje, ali znatni rizici i dalje postoje

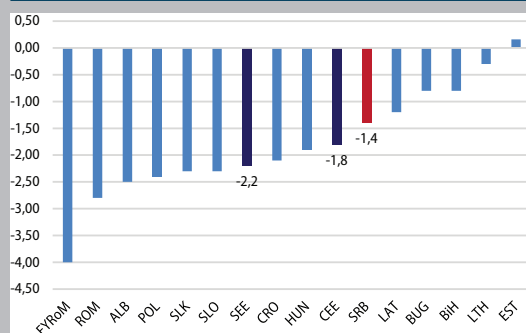
Konsolidovani fiskalni deficit u 2016. od 1,4% BDP-a je znatno manji od inicijalno planiranih 3,9% BDP-a, kao i u odnosu na rezultat ostvaren u 2015. godini (3,7% BDP-a). Ostvareni fiskalni rezultat u 2016. godini većim delom je posledica rasta javni prihoda – i poreskih i neporeskih (za 1,9% BDP-a u odnosu na 2015.), kao i blagog pada učešća javnih rashoda (za 0,4% BDP-a). Fiskalni deficit ostvaren u 2016. godini, te izvršeno fiskalno prilagođavanje u 2015. i 2016. godini (za 5,2% BDP-a) se ocenjuju kao dobri rezultati. Ipak, indirektni fiskalni rizici, povezani sa odsustvom značajnijih koraka u restrukturiranju i privatizaciji javnih, državnih i preduzeća u restrukturiranju i dalje postoje, te se za uspeh programa fiskalne konsolidacije pitanje ovo pitanje smatra ključnim, budući da je reč o preduzećima čiji bi gubici u narednim godinama mogli da neutrališu veći deo do sada ostvarenih rezultata u pogledu fiskalne konsolidacije.

Okvir 1. Fiskalna pozicija zemalja Centralne, istočne i jugoistočne Evrope u 2016. godini

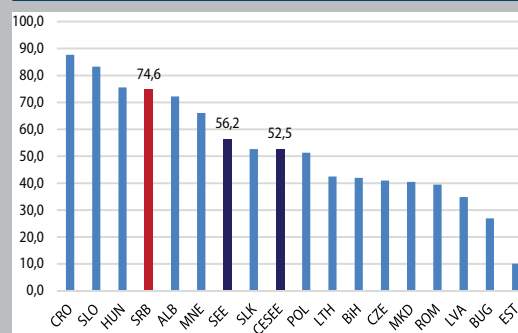
U većini zemalja Centralne, istočne i jugoistočne Evrope fiskalni deficit u 2016. godini bio je ispod 3% BDP-a (osim u Makedoniji).¹ Prosečan fiskalni deficit u analiziranim zemljama Centralne, Istočne i jugoistočne Evrope u 2016. godini iznosio je 1,8% BDP-a, dok je prosečan za zemlje jugoistočne Evrope iz okruženja Srbije, iznosio 2,2% BDP-a. Shodno tome, Srbija je u 2016. godini spadala u grupu zemalja Centralne, istočne i jugoistočne Evrope sa nižim, tj. ispod-prosečnim fiskalnim deficitom, a bolji fiskalni rezultat su ostvarile Letonija, Bugarska, BiH, Litvanija i Estonija, koja je ostvarila blagi suficit.

Usled opisanih fiskalnih kretanja u 2016. i prethodnim godinama, javni dug Srbije na kraju 2016. iznosio je 74,5% BDP-a, što se, imajući u vidu nivo razvijenosti zemlje, njen kreditni rejting i uslove zaduživanja ocenjuje kao visok nivo duga. Na to ukazuje i uporedna analiza visine javnog duga Srbije i drugih zemalja Centralne i Istočne (CEE) i jugoistočne Evrope (SEE) na kraju 2016. godine. Od 16 zemalja Centralne, istočne i jugoistočne Evrope, samo Hrvatska i Slovenija imaju viši nivo

¹ Prema podacima MMF-a, Crna Gora je u 2016. godini ostvarila fiskalni deficit od 12,7% BDP-a, što je pre svega posledica velikih kapitalnih rashoda, po osnovu izgradnje auto puta. Budući da je reč o maloj državi, čiji fiskalni rezultat predstavlja izuzetak, jer je pod uticajem specifičnog faktora, podaci za tu državu nisu uključeni u prosečan zemalja Centralne i jugoistočne Evrope.

Grafikon T 6-3: Konsolidovani fiskalni bilans u CIE u 2016. godini (% BDP-a)

Izvor: MMF i Ministarstvo finansija Republike Srbije

Grafikon T 6-4: Javni dug u Centralnoj, istočnoj Evropi na kraju 2016. (% BDP)

Izvor: Evropska komisija, MMF i obračun autora

javnog duga od Srbije. Po visini javnog duga Srbija spada u grupi zemalja sa Mađarskom, Albanijom i Crnom Gorom, dok sve druge države ovog dela Evrope imaju znatno niži nivo javnog duga. Tako je prosečan nivo javnog duga 16 zemalja Centralne, istočne i jugoistočne Evrope na kraju 2016. godine iznosio 56,2% BDP-a, dok je prosek susednih zemalja jugoistočne Evrope iznosio 52,5% BDP-a, što ukazuje da je javni dug Srbije i dalje znatno iznad nivoa duga u državama uporedivog nivoa razvijenosti.

Analiza kretanja javnog duga

Javni dug Srbije na kraju 2016 iznosio je 24,8 mlrd. evra (73,3% BDP-a)...

Na kraju 2016. godine javni dug Srbije iznosio je 24,8 mlrd. evra (73,3% BDP), a uključujući i negarantovani dug lokalnih zajednica oko 74,5% BDP-a, što je za oko 680 miliona evra više u odnosu na kraj Q3 2016, a gotovo nepromenjeno u odnosu na kraj 2015. godine. U relativnom iznosu, dug je na kraju 2016 bio za oko 1,7% BDP-a veći u odnosu na kraj Q3, a za oko 1,3% BDP-a manji u odnosu na kraj 2015. godine. Manje povećanje relativnog u odnosu na apsolutni nivo duga u Q3 posledica je rasta BDP-a.

...a sa dugom lokalnih zajednica – 74,5% BDP-a

Rast javnog duga u Q4 2016. predstavlja posledicu finansiranja dela fiskalnog deficita ostvarenog u tom periodu, kao i osetnije deprecijacije kursa dinara u odnosu na američki dolar. Naime, u Q4 2016. ostvaren je konsolidovani fiskalni deficit od oko 420 miliona evra, koji je većim delom finansiran iz prethodno formiranih depozita države, a jednim delom i dodatnim zaduživanjem u tom periodu.

Deprecijacija kursa dinara, pre svega prema dolaru, u 2016. uticala je na rast duga za oko 2% BDP-a

S druge strane, u Q4 kurs dinara prema američkom dolaru je nominalno deprecirao za 6,2%, dok je kurs prema evru biti gotovo nepromenjen. S obzirom da je trećina javnog duga Srbije (33,7%) nominirana u dolarima, pomenuta deprecijacija je uticala na rast iznosa duga za oko 510 miliona evra. Na nivou cele 2016. godine kurs dinara prema dolaru je deprecirao za 5,3%, dok je prema evru zabeležena blaža deprecijacija, od 1,5%. Deprecijacija kursa dinara prema evru i dolarima, u kojima je nominirano oko tri četvrtine javnog duga Srbije uticala je na povećanje javnog duga u 2016. godini za oko 600 miliona evra, tj. za gotovo 2% BDP-a, od čega veći deo (oko 510 miliona evra) predstavlja posledicu deprecijacije kursa dinara prema dolaru. To ukazuje da je održivost javnog duga Srbije pod snažnim uticajem kursnog rizika.

Tabela T6-5. Srbija: Javni dug¹ 2000-2016.

	Kretanje javnog duga Republike Srbije u milijardama evra															
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016
I. Ukupne direktne obaveze	14,2	9,6	8,6	8,0	7,9	8,5	10,5	12,4	15,1	17,3	20,2	22,4	22,1	22,0	22,0	22,7
Unutrašnji dug	4,1	4,3	3,8	3,4	3,2	4,1	4,6	5,1	6,5	7,0	8,2	9,1	9,1	8,7	8,8	8,8
Spoljni dug	10,1	5,4	4,7	4,6	4,7	4,4	5,9	7,2	8,6	10,2	12,0	13,4	13,1	13,3	13,3	13,9
II. Indirektne obaveze	-	0,7	0,8	0,8	0,9	1,4	1,7	2,1	2,6	2,81	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1
III. Javni dug (I+II+III)	14,2	10,3	9,4	8,9	8,8	9,8	12,2	14,5	17,7	20,1	22,8	24,8	24,4	24,2	24,1	24,8
Javni dug/BDP (MF)	201,2%	50,2%	35,9%	29,9%	28,3%	32,8%	41,8%	45,4%	56,2%	59,6%	70,4%	75,5%	72,0%	71,9%	70,8%	72,9%
Javni dug/BDP (QM) ³	169,3%	52,1%	36,1%	29,9%	28,3%	32,8%	41,9%	44,4%	56,1%	59,4%	70,4%	74,6%	73,2%	72,4%	71,6%	73,3%

1) Prema Zakonu o javnom dugu, javni dug obuhvata dug Republike koji nastaje po osnovu ugovora koji zaključuje Republika, po osnovu hartija od vrednosti, po osnovu ugovora, odnosno sporazuma kojim su reprogramirane obaveze koje je Republika preuzela po ranije zaključenim ugovorima, kao i emitovanim hartijama od vrednosti po posebnim zakonima, dug Republike koji nastaje po osnovu date garancije Republike ili po osnovu neposrednog preuzimanja obaveze u svojstvu dužnika za isplatu duga po osnovu date garancije, odnosno po osnovu kontragarancije koju daje Republika, dug lokalne vlasti za koje je Republika dala garanciju.

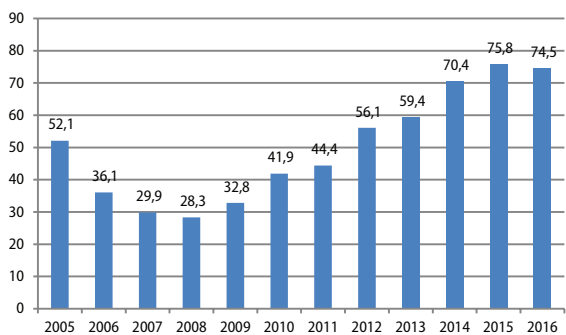
2) Procena Ministarstva finansija Republike Srbije

3) Procena QM (Kao osnov za poređenje koristi se suma nominalnog BDP u tekućem i u prethodna tri kvartala). Iznos ne uključuje negarantovani dug lokalnih samouprava

Izvor: Obračun QM-a na osnovu podataka MF

Kod zaduživanja države potrebno je uzeti u obzir i implicitne troškove po osnovu valutnog rizika

U prethodne dve godine učešće duga nominiranog u dinarima u ukupnom javnom dugu je ostalo gotovo nepromenjeno (oko 21% BDP-a), učešće duga nominiranog u evrima je blago opalo (za oko 1,8 pp, tako da je na kraju 2016. godine iznosilo 40,4% BDP-a), dok je učešće dolarskog duga poraslo (za 2,8 pp, tako da je na kraju 2016. iznosilo 33,8% BDP-a). Promena strukture deviznog dela javnog duga, kroz povećanje učešća dolarskog duga (kreditni od UAE i sl.), se ocenjuje kao nepovoljna, iz perspektive upravljanja kursnim rizikom, budući da je u prethodnim godinama kurs dinara prema američkom dolaru bio znatno volatilniji nego kurs dinara prema evru (zbog volatilnosti kursa dolara prema evru). Osim toga, Srbija veći deo deviznog priliva po osnovu izvoza, investicija, zaduživanja i dr.

Grafikon T6-6. Kretanje javnog duga Srbije (% BDP)

Izvor: Obračun QM-a

U 2016. godini zaustavljen je šestogodišnji rast javnog duga, ali na relativno visokom nivou

Javni dug Srbije je na kraju 2016. godine bio nešto manji u odnosu na kraj 2015. godine, čime je zaustavljen šestogodišnji rast javnog duga, pre svega usled sprovođenja programa fiskalne konsolidacije, te osetnog smanjenja fiskalnog deficita. Zaustavljanje rasta javnog duga u drugoj godini sprovođenja fiskalne konsolidacije se ocenjuje kao dobar rezultat, ali se kao nepovoljno ocenjuje to što je rast duga zaustavljen na relativno visokom nivou, te što rizici po održivost duga nisu otklonjeni, budući da nisu napravljeni osetniji koraci u restrukturiranju i privatizaciji javnih i državnih preduzeća, koja su prethodnih godina bila veliki generator rasta javnog duga.

Rizici ponovnog rasta javnog duga nisu otklonjeni

Shodno tome, potrebno je fiskalnu politiku u narednim godinama voditi tako da konsolidovani fiskalni deficit bude na nivou koji omogućava osetnije smanjenje nivoa duga. Fiskalna konsolidacija se može smatrati uspešno završenom tek kada se fiskalni deficit trajno stabilizuje na niskom nivou (0,5-1% BDP-a), a javni dug spusti na oko 40% BDP-a. U tom smislu, bilo bi poželjno u 2017. godini nastaviti sa daljim smanjenjem fiskalnog deficita, tako da on u tekućoj godini bude nešto manji nego u 2016. godini (iako je u 2017. planiran konsolidovani deficit od 1,7% BDP-a, što je za 0,3% BDP više nego u 2016.), što bi omogućilo da u 2018. godini, kada se završava trogodišnji aranžman sa MMF-om, fiskalni deficit dođe na održiv nivo od oko 1% BDP-a. S obzirom da je postojanje aranžmana sa MMF-om u prethodne dve godine pozitivno uticalo na izgled fiskalne konsolidacije, preporučuje se razmatranje mogućnosti zaključenja no-

vog aranžmana, koji bi se odnosio na period od 2018. godine, a čija realizacija bi pomogla trajnu stabilizaciju deficita na održivom nivou.

Prilozi

Prilog 1. Srbija: konsolidovani bilans sektora države, 2010-2016.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015				2016					
						Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4
I UKUPNI PRIHODI	1.278,4	1.362,6	1.472,1	1.538,1	1.620,8	380,5	424,7	432,5	457,1	1.694,8	414,7	460,8	476,9	490,3	1.842,7
1. Tekući prihodi	1.215,7	1.297,9	1.393,8	1.461,3	1.540,8	379,5	422,7	430,6	454,8	1.687,6	413,3	458,8	472,5	488,7	1.833,3
Poreski prihodi	1.056,5	1.131,0	1.225,9	1.296,4	1.369,9	324,9	368,7	373,3	396,7	1.463,6	353,2	405,0	405,3	422,2	1.585,8
Porez na dohodak	139,1	150,8	35,3	156,1	146,5	32,5	35,6	37,6	41,1	146,8	34,5	37,7	40,5	42,4	155,1
Porez na dobit	32,6	37,8	54,8	60,7	72,7	13,0	25,9	11,5	12,2	62,7	13,3	31,1	18,1	17,8	80,4
PDV	319,4	342,4	367,5	380,6	409,6	96,2	100,1	108,2	111,6	416,1	103,8	114,9	112,7	122,0	453,5
Akcize	152,4	170,9	181,1	204,8	212,5	46,3	57,2	63,8	68,5	235,8	57,4	65,5	75,2	67,5	265,6
Carine	44,3	38,8	35,8	32,5	31,2	7,9	7,9	8,3	9,2	33,3	8,6	8,7	9,2	9,9	36,4
Doprinosi	323,0	346,6	378,9	418,3	440,3	115,6	125,9	126,7	137,5	505,7	120,5	130,8	132,6	143,6	527,5
Ostali poreski prihodi	46,0	43,5	42,6	43,5	57,3	13,4	16,0	17,2	16,6	63,3	15,1	16,3	16,9	19,0	67,3
Neporeski prihodi	159,2	36,9	37,9	34,9	170,9	54,6	54,1	57,3	58,1	224,0	60,1	53,8	67,1	66,5	247,5
II UKUPNI RASHODI	-1.419,5	-1.526,1	-1.717,3	-1.750,2	-1.878,9	-401,7	-438,9	-448,3	-555,1	-1.844,0	-430,7	-462,9	-463,1	-543,0	-1.899,7
1. Tekući rashodi	-1.224,8	-1.324,8	-1.479,9	-1.549,8	-1.628,0	-383,8	-406,0	-410,4	-496,3	-1.696,6	-403,9	-419,5	-416,4	-478,2	-1.717,9
Rashodi za zaposlene	-308,1	-342,5	-374,7	-392,7	-388,6	-98,8	-104,3	-103,1	-112,9	-419,2	-99,8	-104,6	-103,7	-109,5	-417,7
Kupovina roba i usluga	-202,5	-23,3	-235,7	-236,9	-256,8	-50,9	-58,8	-65,0	-82,8	-257,6	-57,5	-67,2	-68,4	-90,6	-283,6
Otplata kamata	-34,2	-44,8	-68,2	-94,5	-115,2	-40,6	-32,7	-32,4	-24,2	-129,9	-45,9	-32,0	-31,6	-22,0	-131,6
Subvencije	-77,9	-80,5	-111,5	-101,2	-117,0	-18,7	-23,8	-25,3	-66,9	-134,7	-18,0	-24,1	-20,4	-50,2	-112,7
Socijalni transferi	-579,2	-609,0	-652,5	-687,6	-696,8	-166,7	-173,8	-174,8	-194,6	-710,0	-171,9	-176,3	-178,3	-190,3	-716,8
od čega: penzije ⁵⁾	-394,0	-422,8	-473,7	-498,0	-508,1	-121,0	-122,8	-122,1	-124,3	-490,2	-122,1	-123,8	-123,2	-125,2	-494,2
Ostali tekuci rashodi	-22,9	-31,7	-37,4	-36,9	-53,7	-8,1	-12,5	-9,9	-14,8	-45,3	-10,7	-15,3	-13,9	-15,7	-55,6
2. Kapitalni rashodi ⁶⁾	-105,1	-111,1	-126,3	-84,0	-96,7	-10,5	-23,8	-29,7	-50,5	-114,5	-17,4	-31,2	-37,5	-53,1	-139,3
3. Aktivirane garancije	-2,7	-3,3	-3,7	-7,9	-29,7	-6,9	-8,2	-7,5	-7,5	-30,1	-8,7	-11,2	-8,2	-11,0	-39,1
4. Budžetske pozajmice	-30,0	-25,0	-38,2	-35,6	-55,4	-0,5	-0,9	-0,7	-0,7	-2,7	-0,6	-1,0	-1,0	-0,7	-3,3
III KONSOLIDOVANI BILANS	-141,0	-163,5	-245,2	-212,1	-258,1	-21,2	-14,2	-15,8	-98,0	-149,1	-16,0	-2,1	13,8	-52,8	-57,1

Izvor: Obračun QM-a na osnovu podataka MF

Prilog 2. Srbija: međugodišnje realno kretanje konsolidovanog bilansa sektora države, 2010-2016.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015				2016					
						Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4
I UKUPNI PRIHODI	-1,5	-4,6	0,6	-2,2	3,2	6,9	3,5	4,5	-1,4	3,1	7,4	7,8	9,2	5,6	7,5
1. Tekući prihodi	-1,5	-4,4	0,1	-2,6	3,3	6,8	3,3	5,3	-1,4	3,3	7,3	7,9	8,6	5,8	7,4
Poreski prihodi	-2,5	-4,1	1,0	-1,7	3,5	1,3	-1,1	1,6	-0,4	0,3	7,1	9,2	7,5	4,8	7,2
Porez na dohodak	-3,9	-2,9	2,1	-12,2	-8,1	0,1	-0,3	0,2	-4,1	-1,2	4,5	5,2	6,8	1,6	4,5
Porez na dobit	-3,6	3,9	35,1	2,9	17,4	-17,1	-14,5	-20,1	-8,7	-15,0	1,2	19,3	55,8	43,4	26,9
PDV	-0,7	-4,0	0,0	-3,8	5,4	1,9	1,5	4,7	-6,2	0,2	6,4	14,1	3,2	7,7	7,8
Akcize	4,2	0,6	-1,2	5,1	1,6	7,1	1,9	7,6	20,5	9,4	22,2	13,8	16,6	-2,9	11,4
Carine	-14,9	-21,5	-14,0	-15,6	-6,5	9,1	4,0	4,9	5,9	5,9	7,4	9,6	10,2	5,4	8,1
Doprinosi	-6,5	-3,9	1,9	2,6	3,1	-1,2	-3,0	-2,4	-1,8	-2,1	2,7	3,2	3,7	2,9	3,2
Ostali poreski prihodi	14,5	-15,2	-8,8	-5,2	29,2	24,1	9,9	12,4	-4,5	8,9	10,9	0,7	-2,8	12,7	5,1
Neporeski prihodi	5,8	-6,1	-6,2	-8,7	1,5	58,8	49,0	37,9	-7,8	27,9	8,5	-1,1	15,9	12,8	9,3
II UKUPNI RASHODI	-1,7	3,3	4,3	-0,3	5,2	-5,4	-3,8	-1,3	-2,6	-3,2	5,7	4,9	2,3	-3,7	1,9
1. Tekući rashodi	-2,2	3,1	4,1	-2,7	2,9	-4,5	-3,0	-2,6	3,6	-1,4	3,7	2,7	0,4	-5,1	0,2
Rashodi za zaposlene	-5,9	0,4	2,0	-2,6	-3,1	-12,9	-11,3	-10,6	-4,1	-9,7	-0,4	-0,4	-0,4	-4,5	-1,4
Kupovina roba i usluga	-0,3	4,3	1,5	-6,6	6,2	-1,0	-0,8	6,3	-6,5	-1,1	11,3	13,5	4,2	7,7	8,9
Otplata kamata	-0,3	17,4	41,9	28,8	19,3	13,2	12,2	19,2	-1,5	11,2	11,6	-2,6	-3,4	-10,4	0,2
Subvencije	40,6	7,4	29,1	-15,6	13,2	-4,1	-1,4	-10,6	43,3	13,6	-5,3	0,5	-20,0	-26,2	-17,3
Socijalni transferi	13,9	5,8	-0,1	-2,1	-0,7	-3,2	-0,9	-0,4	6,0	0,5	1,6	0,8	1,0	-3,7	-0,1
od čega: penzije ⁵⁾	-3,9	3,9	4,4	-2,3	-0,7	-4,1	-4,9	-6,0	-4,3	-4,8	-0,5	0,2	-0,2	-0,8	-0,3
Ostali tekuci rashodi	-6,1	23,9	9,9	-8,4	42,6	-15,8	-2,4	-30,5	-16,6	-16,7	30,0	21,8	39,9	4,0	21,4
2. Kapitalni rashodi ⁶⁾	-11,8	5,3	6,0	-38,2	12,7	-25,4	-7,4	23,2	47,8	16,8	64,1	30,7	25,3	3,6	20,3
3. Aktivirane garancije	-2,7	-3,3	-3,7	248,7	267,8	98,8	34,8	-9,7	-38,3	0,1	25,3	36,0	8,2	43,4	28,5
4. Budžetske pozajmice	-30,0	-25,0	-38,2	44,2	52,2	-90,9	-85,2	126,3	-98,4	-95,1	27,7	19,9	43,7	-3,3	20,8

Izvor: Obračun QM-a na osnovu podataka MF